

Д. А. Рябчинськийаспірант кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
Класичного приватного університету

ЗМІНИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ПРАВОПОРЯДКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАПОБІГАННЯ ВІЙСЬКОВИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

В статті піднімається питання в якій мірі чинні організаційно-правові засади діяльності військової служби правопорядку в Збройних силах України спроможні ефективно протистояти викликам сучасної криміногенної ситуації, яка склалася в умовах воєнного стану в армії. Акцентовано, що навіть в спеціальних дослідженнях, присвячених проблемам запобігання злочинності в Збройних силах України поза увагою залишаються актуальні питання механізму реалізації таких заходів і, особливо, тих суб'єктів, які мають ці заходи здійснювати. Узагальнено наукові підходи щодо виокремлення різних суб'єктів запобігання кримінальним правопорушенням за різними критеріями, зокрема і за специфікою запобіжної діяльності. Розглянуто роль Служби правопорядку системі заходів запобігання військовим кримінальним правопорушенням, виходячи з аналізу організаційно-правових засад, завдань та функцій цього правоохоронного органу. Проаналізовано проект закону України щодо переформування військової служби правопорядку в Збройних силах України в військову поліцію, з наділенням її функціями оперативно-розшукової діяльності та розслідування військових кримінальних правопорушень. Зроблено висновок, що переформування військової служби правопорядку в Збройних силах України в військову розширить статус цього органу як правоохоронного шляхом доповнення існуючих повноважень за рахунок таких завдань як попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття злочинів, кримінальних проступків, віднесених до його підслідності, згідно з нормами Кримінального процесуального кодексу України, а також здійснення оперативно-розшукової діяльності, що наразі ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність» не передбачено. Таке реформування військової служби правопорядку у військову поліцію наближує України до країн ЄС та НАТО, в багатьох з яких діють подібні органи.

Ключові слова: запобігання, військова служба правопорядку, правоохоронний орган.

Постановка проблеми. Злочинність військовослужбовців України більшою або меншою мірою була предметом кримінально-правового та кримінологічного аналізу вітчизняних науковців. В умовах воєнного стану ця проблема загострилась, про що свідчать кількісні та якісні показники вчинення цих кримінальних правопорушень за останні роки. Науковці умовно назвали збільшення військових кримінальних правопорушень «кримінальним супутником» збройного конфлікту [1, с. 189], оскільки їх кількість в загальній структурі кримінальних правопорушень збільшилася з 0,9% (3037 осіб) в 2021 р. до 3,8 % (13766) в 2022 р. [1, с. 189]. Утім вказані статистичні дані мають бути уточнені за результатами аналізу інформації про кількість осіб, засуджених за вчинення

військових кримінальних правопорушень за формами № 6 (річна) [2] та/або № 7 (річна) [3]. Так, в 2021 році було засуджено 1 751 осіб, а в 2022 році відповідно 1 490 осіб. Кількість же зареєстрованих кримінальних правопорушень, вчинених військовослужбовцями не відображають реальний стан речей щодо кримінологічної ситуації, оскільки лише частина з них закінчується складанням обвинувального акту і спрямуванням його до суду. За таким підходом в 2023 р. було обліковано 28 666 кримінальних правопорушень проти несення військової служби, 3207 особам було повідомлено про підозру, щодо 2 719 осіб були спрямовані до суду обвинувальні акти.

В цілому можна погодитися з тим, що зростання військових кримінальних правопо-

рушень обумовлено збільшенням чисельності Збройних Сил України, вадами в управлінні військовими підрозділами, недостатньою вмотивованістю певної частини мобілізованих громадян та низкою психо-емоційних причин.

Водночас, навіть в спеціальних дослідженнях, присвячених проблемам запобігання злочинності в Збройних силах України увага акцентована саме на аналізі заходів запобіжної діяльності як на загально соціальному, спеціально-кримінологічному та індивідуальному рівнях, утім поза увагою залишаються актуальні питання механізму реалізації таких заходів і, особливо, тих суб'єктів, які мають ці заходи здійснювати.

Стан розробки проблеми. Проблемні питання забезпечення правопорядку в Збройних Силах України досліджували такі вітчизняні науковці як, В. М. Богуцький, М. Я. Голомша, С. І. Дячук, В. П. Козачук, С. М. Мельник, О. М. Сарнавський, Г. П. Середа та ін. Актуальні питання детермінації та запобігання вчиненню кримінальних правопорушень в ЗСУ досліджували і фахівці кримінально-правової науки та кримінології, зокрема Гальцова О.В., Дмитренко Н. А., Шкута О. О., Карпенко М.І., Колодяжний М., Пузиревський Є.Б., Фівкін П.М та інші. Так, наголошуючи на тому, що «Спеціально-кримінологічне запобігання злочинам проти встановленого порядку несення або проходження військової служби складається із сукупності відмінних за своїми суб'єктами, об'єктами запобіжної дії та характером заходів, спрямованих на усунення чи обмеження дії причин та умов передусім на мікрорівні», суб'єкти не вказуються [4, с.193]. Виокремлюються лише такі основні профілактичні напрями діяльності, як: 1) посилення діяльності щодо боротьби із корупцією у військовій сфері, особливо пов'язаної з відчуженням військового майна, земель оборони, освоєнням чималих коштів, виділених на виконання заходів державних цільових програм, вирішенням кадрових питань; 2) підвищення якості розкриття й розслідування злочинів, які вчиняються передусім військовими старшого й вищого офіцерського складу; 3) суворий відбір кандидатів на військову службу за високими професійними, етичними та моральними якостями; 4) вироблення в офіцерів та особового складу Збройних Сил непримирного ставлення до проявів нестатутних відносин та інших порушень законодавства у воєнній сфері; 5) проведення командирами профілактичної роботи з особовим складом

з метою недопущення кримінальних проявів корисливого й насильницького характеру; 6) підвищення фахового рівня військових начальників та офіцерського командного складу, включаючи оновлення методик корекційного впливу на особовий склад; 7) тісне співробітництво військових формувань з громадськими організаціями, які б допомагали військовим захищати їх права (робота Громадської ради при Міністерстві оборони України, громадський патронаж окремих військових частин); 8) розширення кримінологічної поінформованості військовослужбовців про випадки вчинення злочинів у військовій сфері та юридичні наслідки для винних (особливо які пов'язані із призначенням кримінальних покарань у виді позбавлення волі на певний строк) та ін. [4, с. 195].

Мета статті полягає в з'ясуванні функцій запобігання вчиненню військових кримінальних правопорушень військовою службою правопорядку в Збройних силах України та перспектив її вдосконалення, зокрема через реформування організаційно-правових засад цієї служби.

Виклад основного матеріалу. В широкому розумінні до суб'єктів запобігання злочинності відносять державні органи, громадські організації, приватні установи, соціальні групи, службових осіб чи громадян, які спрямовують свою діяльність на розроблення і реалізацію заходів, пов'язаних з випередженням, обмеженням, усуненням криміногенних явищ і процесів, що породжують злочини, а також на їх недопущення на різних стадіях злочинної поведінки, у зв'язку з чим мають права, обов'язки і несуть відповідальність [5, с. 62].

На думку В.В. Голіни суб'єктів запобігання необхідно розрізняти за специфікою запобіжної діяльності, які: 1) визначають її основні напрями, завдання, форми (політику боротьби зі злочинністю), забезпечують її правове регулювання; 2) здійснюють безпосереднє управління і координацію окремими напрямками і учасниками запобігання злочинності; 3) виявляють та пізнають об'єкт запобіжного впливу, інформують про них інших суб'єктів; 4) виконують запобіжні заходи щодо випередження, обмеження, усунення криміногенних явищ та процесів; 5) реалізують заходи щодо відвернення і припинення злочинів і злочинності [5, с. 62].

В теорії запобігання злочинності спеціалізованими суб'єктами такої діяльності визнаються «ті органи, для яких функція запобігання є основною або однією з основних (правоохоронні органи)» [6, с. 569] та які у цій діяльності

«виконують хоча б одну з таких функцій щодо запобігання: організація, координація, здійснення або безпосередня причетність до здійснення, які віднесені до основних завдань і функцій» [7, с. 347].

Тож розглянемо роль Служби правопорядку системі заходів запобігання військовим кримінальним правопорушенням, виходячи з аналізу організаційно-правових засад, завдань та функцій цього правоохоронного органу.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про військову службу правопорядку у Збройних силах України» військова служба правопорядку у Збройних Силах України (далі – Служба правопорядку) є спеціальним правоохоронним формуванням у складі Збройних Сил України, призначеним для: забезпечення правопорядку і військової дисципліни серед військовослужбовців Збройних Сил України у місцях дислокації військових частин, у військових навчальних закладах, установах та організаціях, військових містечках, на вулицях і в громадських місцях; запобігання кримінальним та іншим правопорушенням у Збройних Силах України, їх припинення; для захисту життя, здоров'я, прав і законних інтересів військовослужбовців, військовозобов'язаних під час проходження ними зборів, працівників Збройних Сил України; для захисту майна Збройних Сил України від розкрадання та інших протиправних посягань, а так само для участі у протидії диверсійним проявам і терористичним актам на військових об'єктах [8].

Відповідно до ст. 2 ЗУ «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» служба правопорядку у своїй діяльності керується Конституцією України, цим Законом та іншими виданими у відповідності з ними нормативно-правовими актами. До таких інших нормативно-правових актів відносять, зокрема, Кримінальним кодексом України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Закон України «Про Збройні Сили України», Закон України «Про національну безпеку України», інші нормативно-правові акти [9, с. 13].

Серед основних завдань Служби правопорядку виділяються ті, які характеризують її як спеціалізованого суб'єкта протидії кримінальним правопорушенням. Такими завданнями за законом для Служби правопорядку визначені наступні: 1) виявлення причин, передумов і обставин кримінальних та інших правопорушень, вчинених у військових частинах та на військових об'єктах; 2) розшук осіб, які самовільно

залишили військові частини (місця служби); запобігання вчиненню і припинення кримінальних та інших правопорушень у Збройних Силах України; 3) захист майна Збройних Сил України від розкрадання та інших кримінально протиправних посягань; 4) участь у протидії диверсійним проявам та терористичним актам на військових об'єктах [8].

Водночас Службі правопорядку відсутні функції розкриття та розслідування військових кримінальних правопорушень, оскільки серед основних завдань військової служби правопорядку в ст. 3 ЗУ «Про військову службу правопорядку» визначено лише сприяння у межах своєї компетенції органам, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органам досудового розслідування та суду, органам державної влади, органам місцевого самоврядування, органам військового управління, підприємствам, установам, організаціям у виконанні покладених на них відповідно до законів обов'язків; Тому фахівці вважають, що «позбавлення Військової служби правопорядку у Збройних Силах України прав на проведення досудового розслідування кримінального правопорушення суттєво знижує ефективність та оперативне розслідування військових злочинів чинною системою правоохоронних органів» [9, С.5]. Тобто за однією з класифікацій спеціальних суб'єктів протидії злочинності, запропонованою О.М. Литвиновим ця служба є державним органом, який діє за межами кримінального судочинства [6, с. 573]. Задля належної реалізації цих завдань Служба правопорядку наділяється відповідними правами та функціями.

До початку повномасштабного вторгнення на територію України військ РФ в ЗУ «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» передбачалося, що при прийнятті рішення про введення в Україні чи в окремих її місцевостях режиму воєнного або надзвичайного стану на Службу правопорядку додатково покладаються завдання щодо: участі у боротьбі з ворожими диверсійно-розвідувальними групами на території України; забезпечення дотримання комендантської години в гарнізонах; охорони військових об'єктів, військових містечок та їх населення, сприяння його евакуації; відновлення та підтримання порядку і дисципліни у військових частинах; контролю за рухом транспортних засобів і перевезенням вантажів Збройних Сил України [8].

Вимоги воєнного часу внесли певні корективи в коло цих завдань і зокрема ЗУ № 2158-IX від

24.03.2022 до завдань Служби правопорядку додано: організацію збору, супроводження та охорони військовополонених з місць (місцевостей), де вони утримуються після взяття їх в полон, до таборів для тримання військовополонених або дільниць для тримання військовополонених та поводження з військовополоненими в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України [10]. Вказані порядки визначаються в Постановах КМ України «Про затвердження Порядку тримання військовополонених» № 413 від 5 квітня 2022 р. та «Про затвердження Порядку здійснення заходів щодо поводження з військовополоненими в особливий період» № 721 від 17 червня 2022 р.

На персонал таборів для тримання військовополонених покладається зокрема, завдання з запобігання, виявлення, розкриття і припинення кримінальних та інших правопорушень, вчинених на території таборів чи поза їх межами військовополоненими, а також персоналом таборів під час виконання ними службових обов'язків, виявлення причин, передумов і обставин їх вчинення із залученням інших правоохоронних органів відповідно до законодавства України.

Задля належної реалізації співробітниками служби правопорядку завдань з припинення кримінального правопорушення вони наділені відповідними правами як от:

- вимагати дотримання громадського порядку та припинення правопорушень, а також дій, що перешкоджають здійсненню завдань і функцій Служби правопорядку, від військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань;

- у разі підозри у вчиненні кримінальних чи інших правопорушень перевіряти у військовослужбовців і військовозобов'язаних під час проходження ними зборів, а на території військових частин (військових об'єктів) також в інших осіб документи, що посвідчують їх особу, та інші документи, необхідні для з'ясування питань, що належать до компетенції Служби правопорядку;

- затримувати і тримати військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, військовозобов'язаних під час проходження ними зборів на гауптвахтах Служби правопорядку з метою застосування тимчасового запобіжного заходу, крім випадків, визначених військовими статутами Збройних Сил України, на строки, встановлені законом: підозрюваних

у вчиненні кримінального правопорушення, обвинувачених (підсудних), які переховуються від органів досудового розслідування або суду, засуджених, які ухиляються від виконання кримінального покарання; які вчинили дії, що створюють реальну загрозу для оточуючих, або які виявили непокору законній вимозі військовослужбовця Служби правопорядку;

- затримувати осіб у військовій формі одягу, які мають виражені ознаки психічного розладу і створюють у зв'язку з цим реальну небезпеку для оточуючих, з негайним повідомленням лікувального закладу або командирів (начальників) військовослужбовців для вирішення питання щодо їх негайного огляду у відповідних лікувальних закладах;

- відповідно до вимог цього та інших законів України проводити особистий огляд або обшук затриманих осіб, зазначених у пунктах 2 і 4 цієї статті, огляд речей, що знаходяться при них, транспортних засобів і вилучати документи та предмети, що можуть бути речовими доказами або є небезпечними для оточуючих;

- у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, яких застали на місці вчинення злочину, заходити в жилі та інші приміщення, що належать громадянам, на територію і в приміщення державних органів, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності з наступним повідомленням про це прокурора протягом 24 годин;

- входити на військові об'єкти та ділянки місцевості, що охороняються вартами, з метою припинення кримінальних правопорушень, переслідування військовослужбовців та інших осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення, з дозволу осіб, яким варті підпорядковані, та в присутності чергового військової частини або його помічника;

- зупиняти військові транспортні засоби Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, у разі порушення їх водіяма правил дорожнього руху, за наявності ознак, що свідчать про технічну несправність транспорту або забруднення ним довкілля, а також відомостей про те, що він використовується з протиправною метою чи не за призначенням, з метою їх огляду і перевірки у водіїв документів на право користування та керування транспортними засобами, дорожніх листів, відповідності вантажів, що перевозяться, товарно-транспортним документам. Проводити технічний огляд

транспортних засобів Збройних Сил України та іншими правами, визначеними в ст. 7 ЗУ «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» [8].

Надаючи співробітникам служби правопорядку такі права на них ст. 8 відповідного закону покладається виконання певних функцій, пов'язаних з запобіжною діяльністю щодо кримінальних правопорушень, а саме:

- попереджувати, виявляти, припиняти кримінальні та інші правопорушення, вчинені у військових частинах, а також в інших місцях військовослужбовцями, військовозобов'язаними під час проходження ними зборів та працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків;

- виявляти причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та інших правопорушень у Збройних Силах України, вживати заходів щодо їх усунення, брати участь у правовому вихованні військовослужбовців, працівників Збройних Сил України;

- розшукувати і затримувати військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, які самовільно залишили військові частини чи місця служби або не з'явилися в строк без поважних причин на військову службу, а також тих, які переховуються від органів досудового розслідування або суду, чи засуджених, які ухиляються від виконання кримінального покарання [8].

Законом № 2839-IX від 13 грудня 2022 року розширено перелік прав військовослужбовців Служби правопорядку за рахунок права проводити огляд військовозобов'язаних та резервістів під час проходження зборів, а також військовослужбовців на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, а також використовувати у випадках, визначених законом, спеціальні технічні засоби для проведення такого огляду [12].

Проблема попередження випадків пияцтва та наркоманії серед військовослужбовців стоїть доволі гостро особливо в умовах воєнного стану не тільки в тих підрозділах, що перебувають на лінії безпосереднього зіткнення з противником, але й на полігонах, навчальних центрах та місцях постійної дислокації військових частин [13, с.4]. Саме тому така міра необхідна задля зниження ризику формування та прояву девіантної поведінки військовослужбовців на

війні, зменшення кількості так званих не бойових втрат як на лінії безпосереднього зіткнення з противником, так і на полігонах, навчальних центрах та місцях постійної дислокації військових частин [14, с.5].

Акцентується увага на проблемі відсутності єдиного спеціалізованого органу, який був би укомплектований фахівцями військової юстиції і забезпечував би виявлення і розслідування правопорушень у військових формуваннях, як того потребують військові формування. Фахівці наголошують на необхідності оновлення (зміни) та приведення у відповідність до сучасних реалій та рівня проект Закону України «Про військову поліцію» та провести ретельну роботу щодо адаптації, стандартизації та гармонізації національної системи права до сучасно-прогресивного рівня військово праворозуміння та право сприйняття, який є національно-авторитетним пріоритетом у Збройних силах державах-членах НАТО.

Так, Указом Президента України від 6 червня 2016 року № 240 було введено в дію Стратегічний оборонний бюлетень України, в якому визначено оперативна ціль 3.7. Реформування Військової служби правопорядку у Збройних Силах України у Військову поліцію [15]. Очікуваний результатом заявлено: законодавчо визначено питання реформування Військової служби правопорядку у Збройних Силах України у Військову поліцію, загальну структуру та її основні функції з наданням права здійснювати досудове розслідування злочинів, вчинених військовослужбовцями Збройних Сил України проти встановленого порядку несення військової служби, та права ведення оперативно-розшукової діяльності. Спроможності Військової поліції нарощені, а її організаційна структура оптимізована відповідно до нової структури Збройних Сил України.

Наразі в Верховній раді України знаходиться проект Закону України «Про військову поліцію» [16], в якому військова поліція визначається як центральний орган виконавчої влади із спеціальним статусом, який забезпечує інтереси держави у сфері оборони та національної безпеки України із здійснення правоохоронної діяльності з попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття злочинів, кримінальних проступків, віднесених до його підслідності, а також здійснення превентивних заходів з метою забезпечення законності та правопорядку у Збройних Силах України, інших утворених відповідно до законів України

військових формуваннях (далі інших військових формуваннях), у Міністерстві оборони України, органах управління силами і засобами, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони, у державних замовників у сфері оборони, окремих виконавців державного контракту (договору) з оборонних закупівель та захисту інтересів держави у сфері оборони і національної безпеки України у порядку, визначеному законом.

В пояснювальній записці до цього законопроекту акцентувалося, що відсутність скоординованих дій правоохоронних органів при здійсненні повноважень через їх вузьку спеціалізацію, розпорошення функцій досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених військовослужбовцями, та правопорушень, вчинених на території військових частин, установ, організацій, в інших місцях дислокації об'єктів сил оборони, оборонно-промислового комплексу України, оперативно-розшукової діяльності, представництва інтересів держави у судах та здійснення превенції; відсутність ефективної системи управління правоохоронними органами, які комплектуються військовослужбовцями, як цілісною функціональною системою, здатною забезпечити законність у військових формуваннях та оборонній сфері; недостатність кваліфікованого кадрового потенціалу [17].

Водночас кримінальні провадження про злочини щодо збройної агресії російської федерації та її сателітів здійснюються слідчим органів Національної поліції, Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України. Аналогічно різними правоохоронними органами здійснюється досудове розслідування інших злочинів, вчинених військовослужбовцями, та злочини, потерпілими від яких є військовослужбовці. Проте на вказані органи чинним законодавством не покладається комплексне завдання забезпечення законності і правопорядку у Збройних Силах України та інших військових формуваннях. Крім того, зазначені правоохоронні органи та органи прокуратури не мають жодних повноважень щодо вжиття превентивних заходів, направлених на запобігання правопорушенням у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, оборонно-промислового комплексу держави і лише у виключних випадках і в порядку, що визначені законом, органи прокуратури можуть представляти інтереси держави в судах. Діюча Військова служба правопорядку у Збройних Силах України немає жодних

повноважень щодо здійснення оперативно-розшукових заходів, досудового розслідування військових кримінальних правопорушень і притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності[17].

Таким чином, на відміну від існуючої служби правопорядку в ЗСУ до завдань військової поліції віднесені наступні:

Завдання Військової поліції. 1 Військова поліція у випадках та порядку, визначеному цим Законом та іншими законами, здійснює: 1) правоохоронну діяльність з попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття злочинів, кримінальних проступків, віднесених до її підслідності, згідно з нормами Кримінального процесуального кодексу України; 2) оперативно-розшукову діяльність; 3) спеціальні превентивні заходи у Збройних Силах України, інших військових формуваннях, Міністерстві оборони України, органах управління силами і засобами, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони, державних замовників у сфері оборони та виконавців державного контракту (договору) з оборонних закупівель, у статутному капіталі яких частка державної або комунальної власності перевищує 50 відсотків; 4) представництво інтересів Військової поліції в судах як третьої особи; сприяння представництву прокуратурою в судах законних інтересів держави у сфері оборони та національної безпеки України; 5) забезпечення правопорядку, військової дисципліни у Збройних Силах України та інших військових формуваннях; 6) попередження, виявлення військових адміністративних правопорушень та накладення адміністративного стягнення; 7) забезпечення виконання відповідних адміністративних та кримінальних покарань; 8) контроль за виконанням законодавства щодо безпеки дорожнього руху військових транспортних засобів; 9) забезпечення виконання інших, визначених законом, завдань з питань національної безпеки у воєнній сфері, у сфері оборони в мирний час та особливий період (ст. 5 Проекту).

Висновок. Таким чином реформатування військової служби правопорядку в Збройних силах України в військову розширить статус цього органу як правоохоронного шляхом доповнення існуючих повноважень за рахунок таких завдань як попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття злочинів, кримінальних проступків, віднесених до його підслідності, згідно з нормами Криміналь-

ного процесуального кодексу України, а також здійснення оперативно-розшукової діяльності, що наразі ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність» [18] не передбачено.

Таке реформування військової служби правопорядку у військову поліцію наближує України до країн ЄС та НАТО, в багатьох з яких діють подібні органи, як от: Британська королівська військова поліція; Болгарська військова поліція; Військова поліція Хорватії; Чеська військова поліція; Військова поліція Данії; Військова поліція Естонії; Національна жандармерія Франції; Цивільна гвардія Іспанії; голландське Королівське Марехаусзе; військова поліція Ірландії; Військова поліція Канади; Військова поліція Литви; Військова поліція Латвії; німецька військова поліція; Військова поліція Португалії та Національна республіканська гвардія; Військова поліція Словаччини; турецька жандармерія; Італійські карабінери. Тож компаративний аналіз досвіду правового регулювання запобіжної діяльності військової поліції (в будь якій варіації назви цього органу в певній країні) є перспективним напрямком дослідження вдосконалення відповідної діяльності в Україні, особливо в умовах воєнного стану.

Список використаної літератури:

- Орлов Ю. В. Злочинність і протидія їй в умовах війни: кримінально-правовий та кримінологічний виміри : монографія / Ю. В. Орлов; Кримінол. асоц. України. Харків : Право, 2023. 252 с.
- Звіт про осіб притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання (річний), затверджений Наказом Державної судової адміністрації України від 23.06.2018 № 325.
- Звіт про склад засуджених (річний), затверджений Наказом Державної судової адміністрації України від 23.06.2018 № 325
- Колодяжний М.Г. Військові злочини в Україні: детермінація та запобігання. *Вісник Національної академії правових наук України*. № 4 (75) 2013. С.191-197.
- Запобігання злочинності (теорія і практика): навч. посіб. / Голіна В.В. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2011. 120 с.
- Велика українська кримінологічна енциклопедія. У 2. т. Т.2. : М–Я. / наук. ред. О. М. Литвинов. Х: Факт, 2021. 870 с.
- Закалюк А. Курс сучасної української кримінології : теорія і практика : у 3-х кн. Київ : Ін Юре, 2007. Кн. 1 : Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.
- Про військову службу правопорядку в Збройних силах України: Закон України від 7 березня 2002 року № 3099-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3099-14#Text>
- Коломієць В. М. Забезпечення правопорядку в Збройних Силах України: адміністративно-правові аспекти. Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, 2020. 20 с.
- Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування питань, пов'язаних із військовополоненими в особливий період: Закон України від 24 березня 2022 року № 2158-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2158-20#n34>
- Про внесення змін до Закону України «Про оборону України»: Закон України від 5 жовтня 2000 року № 2020-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2020-14#Text>
- Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці: Закон України № 2839-IX від 13 грудня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2839-20#Text>
- Профілактика відхильної поведінки у військовослужбовців: навч.-метод. посібн. / А. М. Романишин, Т. М. Мацевко [та ін.]. Київ: Вид. дім «СКІФ», 2023. 174 с.
- Профілактика відхильної поведінки у військовослужбовців: навчально-методичний посібник/ А.М. Романишин, Т.М. Мацевко та ін.. Львів: НАСВ, 2017. 322 с.
- Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України»: Указ Президента № 473/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4732021-40121>
- Проект Закону України «Про військову поліцію» URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1221765>
- Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про Військову поліцію». URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1221782>
- Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 22, ст.303. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>

Ryabchynskiy D. A. Improvement of the Organizational and Legal Bases of the Military Law Enforcement Service of the Armed Forces of Ukraine as a Factor of Improving the Prevention of Military Offenses

The article raises the question to what extent the current organizational and legal framework of the military law enforcement service in the Armed Forces of Ukraine can effectively counteract the challenges of the current criminogenic situation which has developed under martial law in the army. It is emphasized that even in special studies on crime prevention in the Armed Forces of Ukraine, the author ignores the relevant issues of the mechanism for implementing such measures and, especially, those entities which are to implement these measures. The author summarizes scientific approaches to distinguishing different subjects of criminal offenses prevention according to various criteria, including the specifics of prevention activities. The author examines the role of the Law Enforcement Service in the system of measures to prevent military criminal offenses based on the analysis of the organizational and legal framework, tasks and functions of this law enforcement agency.

The author analyzes the draft law of Ukraine on reformatting the military law enforcement service in the Armed Forces of Ukraine into the military police, with its functions of operational and investigative activities and investigation of military criminal offenses. It is concluded that reformatting the military law enforcement service in the Armed Forces of Ukraine into a military service will expand the status of this body as a law enforcement agency by supplementing the existing powers with such tasks as prevention, detection, suppression, investigation and detection of crimes and criminal offenses within its jurisdiction in accordance with the provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine, as well as conducting operational and investigative activities, which are not currently provided for by the Law of Ukraine "On Operational and Investigative Activities". This reform of the military law enforcement service into the military police brings Ukraine closer to the EU and NATO countries, many of which have similar bodies.

Key words: *prevention, military law enforcement service, law enforcement agency*